

2691

46. 359 ^{H.B.}

KÖNYVTÁRI

híradó

1961 január

K Ö N Y V T Á R I H I R A D Ó
A FŐVÁROSI SZABÓ ERVIN KÖNYVTÁR KÖZLÖNYE

Megjelenik havonta

V. évfolyam 1. szám.

1961. január

UJ TERVEK - UJ GONDOK A KERÜLETI KÖNYVTÁRAKBAN

Izgalmas olvasmány jut osztályrészül annak, aki vállalkozik rá, hogy végig olvassa 45 könyvtárunk évi tervét. Nem, nem tévedés, néhány évi szünet után most, 1961-ben végre új könyvtárak terveivel is gazdagodtunk és már nem 42, hanem 45 könyvtárral számolunk. Minden jövődő történetíró munkáját megkönnyítendő: van könyvtarhelyiségünk, butorunk, könyvünk, elvben minden új könyvtárnak van vezetője, s amint már jeleztük, tervük is van. Ami a működéshez hiányzik, az a "STÁTUS", ami nélkül nem vehetünk fel új könyvtárosokat sem a könyvtárak előkészítő munkálatainak végzésére, sem a folyamatos munkához. Ez tehát az első nagy gondunk, a növekedés okozta gond, s egyben az új könyvtárak az új év örömei is. Szépek, korszerűek ezek; az olvasók már nagyon várják működésüket, s ha bosszantó is most a letszámhiány, a könyvtarakat végül is még ebben az évben megnyitjuk, s ez újabb bizonyítéka lesz a szavak é tettek egységének.

E három könyvtáron kívül épül, szépül meglévő könyvtáraink közül is jónéhány. Az 1-es, a 1-es, a 22-es könyvtár, továbbá a 12-es és 26-os gyermekrelege új helyiségbe költözik. Mátyásföld lakóinak jobb könyvtári ellátását szolgálja a társadalmi munkában épülő új kis könyvtár, a 32-es kaze esében. A költözés, az építés, mindenki tudja, nemcsak öröm, hanem gond is. Az 1-es könyvtárat éppen úgy zavarja tervezésében a határidők ismeretének hiánya, mint a többi- ket. Senki nem tudja megmondani, hogy meddig lesznek zárva az érintett könyvtárak, hiszen a 2-es majd iel- évig nem kölcsönöz a fűtés javítása miatt, a 44-es

zárvatartása is jóval hosszabb volt a tervezettnel. Vigasztalja azonban az érintetteket korszerűsített könyvtáraink jelenlegi állapota. E könyvtárak munkatársai örömmel és büszkén mutatják a látogatóknak, s ami még fontosabb, szívesen dolgoznak könyvtárukbán. Erre gondoljanak és amíg a könyvtár működik, dolgozzanak nyugodtan és ne engedjék, hogy az építés, költözés okozta kiesés, már a működés idején éreztesse hatását.

Nemcsak izgalmas, hanem lelkesítő is a tervek olvasása. Kivétel nélkül mindegyiket áthatja a munka szeretete, az irányelvek valoraváltásának akarata, s e kettő párosulva szakmai tudással, tapasztalatokkal, ötletességgel, az esetek többségében igen jó munkaterv készítését tette lehetővé, s bizunk benne, igen jó munkát is eredményez majd.

Ebben az évben először reálisan, az elmúlt évben beiratkozott olvasók számának ismeretében tervezhettek a kerületi könyvtárak. Gond is ez, meg öröm is. Volt ahol kiderült, hogy bizony a sokat emlegetett 6000-es olvasószámból alig 4000 a valódi, s viszont nem egy félnapos nyitvatartású könyvtár a 3-4000-es olvasószámot is elérte. Jó tisztán látni, s eszerint szabni meg a feladatokat. Sokféle kipróbált és új módszerrel indítanak olvasószervezést azok a könyvtárak, ahol erre ok és lehetőség van. Különösen színesek az új gyermekolvasók toborzásának módszerei. A könyvtárosok iskolalátogatásai, s itt plakát, kiállítás, a könyvtári tagság feltételeinek elhelyezése, az osztályfőnöki órákon előadások tartása, a szaktanárokkal való kapcsolat, kötelezvények átadása a könyvtárfelelős tanárnak és az így jelentkező olvasók külön nyilvántartása /a toborzás hatásának mérése/. Könyvtárlátogatások szervezése osztályfőnöki óra alatt, vagy máskor, "Család, iskola, könyvtár" címmel előadás szervezése, az olvasónapló adatainak figyelembevétele /azokat az iskolákat látogatják, ahol kevés az olvasó/ stb. stb. A 14 éven felüliek toborzásánál újra helyet kapott a tervben a "szomszédság mozgalom", de emellett a tanács különböző szerveinek sorompóba állítása, a toborzó szervezetek, mint olvasótoborzási lehetőségek szinten szerepelnek. Itt különösen a KISZ-bizottságokkal való kapcsolat keresése figyelemreméltó. Gondosan tanulmányozni kell a terveket abból a szempontból is, hogy minden az olvasótoborzáshoz szükséges kelléket központilag az egyes könyvtárak számára biztosíthassuk. Például: plakátok, könyvjelzők, hirdetőtáblák, diafilmek, stb. Ha a kerületi könyvtárak minden tervüket teljesítik, s ha központilag törekvéseiket kellően támogatjuk, a 7 százalékos olvasólétszám emelés telteljesíthető. Erre nagy szükség van, mert a végleges statisztikai eredmények ismerete nélkül is láthatjuk, hogy elég nagy az eltérés az évek óta jelentett számok és a valóság között. Új könyvtáraink és a korszerűsített könyvtárak nagyobb lehetőségei mellett minden olvasótoborzási terv valóraváltása a feladat.

Sok gondot és munkát tartalmaznak az állományra, az állomány fejlesztésére vonatkozó tervfeladatok. A négy évvel ezelőtt megkezdett elemző munka hatása most érik be. Már nemcsak általában terveznek állományelem-

zést, hanem külön-külön jelölik, hogy melyik szakban végzik el a tervidőszak alatt. Például az 5-ös, 6-os, 3-as, 9-es szakban, vagy az ismeretterjesztő irodalom egészében, attól függően, hogy mekkora az állomány. Van olyan könyvtár is, ahol összehasonlítást terveznek az 1957-es elemzéssel. Ez a munka stabilitását jelzi, s igen pozitívan értékelhető. Nincs ugyanis egyetlen könyvtár sem, amely a desiderata-katalógus fejlesztését ne tervezné. Ez is nagy eredmény, amelyet szintén örömmel kell látni, különösen azért, mert az elemzés 1. faszekótított desiderata-katalógus készítés tartalmazabb munkát tétel fel. A tervek viszont utalnak az azt a nagy gondot, amit a túlszűfolt raktárak, a fölös, elvult könyvanyag jelent. E gondban nagy segítséget nyu thatunk a könyvtáraknak, ha sikerül a KC alapján folyamatosan a kivonásra javasolt könyvekből jegyzékeket készíteni, s ezek alapján biztosítani minden könyvtárban lehetőséget is a kivonásra. A Kerületi Könyvtárak Osztálya mint minden munkájában, ebben is számít a szakbizottságok tagjaira. Így, közösen remélhető, hogy már 1961-ben enyhül, vagy legalább is nem fokozódik a kerületi könyvtárak raktárainak túlszűfolttsága. Utalnak a tervekben a rendelési tanácsadás szerepére, s örömdetes, hogy egyik-másik könyvtárban munkatervi feladatként vállalják, hogy az új könyveket a tanácsadás alapján rendszeresen megvitatják. Ezzel biztosítják, hogy az olvasokkal való foglalkozás e fontos feltétele, a könyvismeret, a könyvtár egész kollektívájának birtokába jusson.

Minden tervben szerepel a gyermekkönyvállomány jelentős szaporítása. Ez nagyon is indokolt. Emellett az állományvédelem feladataival is részletesen foglalkoznak. Például pontozásos versenyt indítanak a könyvek tisztántartása, megbecsülése érdekében, s jutalomban részesítik a legtöbb pontszámot elérő gyermekeket. Könyvvédelmi kiállításokat terveznek több könyvtárban felnőttek és gyermekek részére is, s van, ahol az iskola rajz-tanárai és a gyermekek is résztvesznek a kiállítás elkészítésében. Mindenütt számítanak a gyermekaktivisták közreműködésére a könyvvédelemben.

A tervek igen gazdagon foglalkoznak az olvasószolgálat és propaganda kérdéseivel, a feldolgozó munka feladataival, s további figyelmet érdemel a munkaértekezletek bő programja. Helyhiány miatt ezekről a következő számban írunk.

D.P.

VELÜNK MARADNAK,

hiszen azzal a közösséggel marad a távozó, akikkel éveken, évtizedeken át együtt dolgozott, együtt örült a közös jónak és szomorkodott a többiekkel, ha arra ok adódott. Így maradnak velünk, bár a nyugdíj határát elérték: Krudy Gyula, Tiszay Andor, Lorbert János, Féja Géza, Sárosi Istvánné, Czeiner Teréz és Molnár Pálné. Őket "bucsuztattuk", ünnepeltük az óév utolsó napján az Igazgatóság nagytermében. Révész Ferenc igazgatónk szavai, amelyek azt tükrözték, hogy mi megy végbe egy életen át tartó munka folyamatából kikapcsolódó emberben, amikor e határállomáshoz érkezik és ugyanakkor annak hangsúlyozása, hogy a világnak kevés olyan állama van, ahol a nyugdíjtörvény ennyire humánus lenne, mint nálunk - életünk valóságát mutatták, csakugy mint Féja Géza őszinte, emberi melegséggel áthatott válaszbeszéde: "Egyetlen budapesti könyvtár sem nőtt annyira a szívehez, mint a Szabó Ervin Könyvtár. Elsősorban azért, mert bár nagyon komoly tudományos munka folyik itt, mégis tömegkönyvtár maradt. Minden erőfeszítés közvetlenül a dolgozó, alkotó, egyre magasabbra emelkedő emberért történik."

Nos, itt a válasz: ezért maradnak ők velünk, közöttünk. A munkájuk, a mindennapi tevékenységük szép és jó emléke marad meg; mindaz, ami ebből - közvetve - annyi ezer és ezer olvasóra sugárzik... És beszéljünk magunkról is: "szinfolt", egyéniség volt a könyvtárunkban Tiszay Andor és Krudy Gyula. Az utóbbi a Könyvtári Híradó létrehozója és szerkesztője volt négy éven át - nagy lelkiismeretességgel, becsülettel. Tiszay Bandi bátyánk pedig mi minden?... Ahogy a Bibliográfián dolgozó munkatársai a kedves kollégának adott Tiszay-albumban feltüntették, az "írótól, műfordítótól, szerkesztőtől, nemzetközi organizátortól, minden tudományok ismerőjétől és - tisztesség ne essék szólván - pápai áldáskufártól s Télapótól" bucsuztak...

A csendes, szerény Lorbert bácsi, Teréz néni és a többiek... Mindannyian képességeik javát adták a könyvtárért, az olvasókért és értünk - munkatársakért. Ezért élnek ők velünk: bennünk sokáig, nagyon sokáig.

V.I.

.

A HELYI PROPAGANDAMUNKA KÉRDÉSEIT december 14-én értekezleten vitatta meg kerületi könyvtárosainkkal a Kerületi Könyvtárak Osztálya. A vita-índító előadást Mikó Zoltán tartotta.

.

UJÉVI JÓKIVÁNSÁGAIKAT KÜLDTEK

Könyvtárunk Igazgatóságához és dolgozóihoz számos újévi üdvözlét érkezett; ezekből közlünk most egy csokorralatot:

Kádár János, az MSzMP első titkára, Marosán György, az MSzMP Pol. Biz. tagja, Kállai Gyula, az MSzMP Pol. Biz. tagja, Bakó Ágnes, az MSzMP Közp. Biz. tagja, Benke Valéria művelődésügyi miniszter, Kisházi Ödön munkaügyi miniszter, Tausz János belkereskedelmi miniszter, Aczél György, a művelődésügyi miniszter helyettese, a Kínai Népköztársaság Nagykövetsége, a Csehszlovák Szocialista Köztársaság Nagykövetsége, a Román Népköztársaság budapesti Nagykövetsége, a Koreai Népköztársaság Nagykövetsége, a Vietnámi Népidemokratikus Köztársaság Nagykövetsége, az Albán Népköztársaság Nagykövetsége, az Országos Béketanács, a Magyar Nők Országos Tanácsa, a Magyarok Világszövetsége, a TIT Budapesti Szervezete, a Közalkalmazottak Szakszervezete Elnöksége, a Művelődésügyi Minisztérium Könyvtárosztálya, A Kunturális Szabadság Kongresszusának Pakisztáni Bizottsága, Veres József, Budapest Főv. Tanács V.B. elnöke, Gyálmós János, dr. Pesta László Budapest Főv. Tanács V.B. elnök-helyettesei, Moharos József, Józsa Ödön, Szakasits Arpád, a MUOSZ elnöke, Szurdi István, Dinnyés Lajos, az Országgyűlés alelnöke, Demeter Sándor, az MSzBT főtítkára, Galló Ernő országgyűlési képviselő, T. Borov professzor a Bolgar Bibliográfiai Intézet igazgatója, Biró Vera, Eskulits József, Mod Péter, Winter Pálné, Lános János, az IBUSZ vezérigazgatója, Hajdu Henrik író, a Berlini Központi Könyvtartudományi Intézet, Varsói Városi Könyvtár, New York Public Library, Vaszilij Kolarov Könyvtár, Szofia, Firenzei Nemzeti Könyvtár, Hallei Egyetemi Könyvtár, Prágai Városi Könyvtár, Osztrák Nemzeti Könyvtár, a Belgrádi Könyvkiadók Háza, Budapesti Központi Egyetem Könyvtára, az Agrártudományi Egyetem Központi Könyvtára, Godólló, Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára, Európa Könyvkiadó, Akadémia Kiadó, Tankönyvkiadó Vállalat, Mora Ferenc Könyvkiadó, az Allami Könyvterjesztő Vállalat dolgozói, a Fővárosi Nyomdaipari Vállalat, Csongrád Megyei Tanács V.B. Megyei Könyvtára, Kisfaludy Károly Könyvtár, Győr, Kaposvari Megyei Könyvtár, Egri Megyei Könyvtár, a Könyvtáros szerkesztősége, Garami Oszkárné, Kluge Endréné, Zsak Wilfried, Novobátsky Andorné, Rajos Lajosné, Józsa néni, Nagy Borbála, Pásztor Jánosné.

X.X.X.X.X.X

FIGYELEM! A Téli ünnepélyről készített gyermek-fényképek átvehetők a hivatalos idő alatt a Központ kölcsönzőjében. Meg a tavalyiakból is egy jó tucatot várja, hogy a kedves szülők elvigyék.

A FŐVÁROSI SZABÓ ERVIN KÖNYVTÁR TERVE
AZ SZKP XXII. KONGRESSZUSÁRA

/A megjelölt feladatok a könyvtár 1961. évi tervében különböző osztályoknál szerepelnek./

Nagy kiállítást rendezünk a szovjet művelődéspolitikai eredményeiről.

Ajánló albumot készítünk: 1. Forradalmak regényekben és
2. Hazafiság és proletárinternacionalizmus címen.

"Ki tud többet a Szovjetunióról" címmel ipari- és középiskolai tanulók részére a kerületi könyvtárakban fejtrőket szervezünk. Elsősorban a SZU története, irodalomtörténete és szépirodalma megismertetését tűzzük ki célul.

Néhány, rotával sokszorosított ajánlóplakátot készítünk az SZKP történetéről és a kongresszus téziseialapján adódó témákból.

Ajánló bibliográfiát készítünk: Az SZKP története a szép-irodalomban és
Utazz velünk baráti országokban címen.

Az időszerű politikai bibliográfiák sorozatban a grammatikai kérdésről készítünk bibliográfiát. Ha a szükség úgy kívánja, akkor e sorozatban még egy később meghatározandó bibliográfiát szerkesztünk.

A kongresszus téziseinek ismeretében elkészítünk egy-két rölapbibliográfiát.

A kongresszussal kapcsolatban kiadott ajánló albumokat, bibliográfiákat a kerületi könyvtárakban felhasználjuk az olvasók tájékoztatására, könyvválasztásuk elősegítésére.

Jegyzéket készítünk a kerületi könyvtárak részére kb. 50 könyvről, melyet ebben az időszakban különösen propagálni akarunk. Ezek forgalmát figyelőlapok segítségével felmérjük és elemezzük.

A szabadpolcos könyvtárakban külön polcon csoportosítjuk a népszerűsítendő könyveket, "Ismerjük meg barátainkat" felirással.

Népek összefogása című előadássorozat keretében több könyvtárban kezdeményezzük ilyen jellegű előadások tartását: "Magyar internacionalisták az októberi forradalomban", "A népek küzdelme a fasizmus ellen", "Testvérnépek a magyar szabadságért" stb.

Ifjúsági csoportos foglalkozásokat szervezünk a SZU és a szocializmust építő országok népeinek, kulturájának, fejlődésének ismertetésére.

Fénykép- és könyvkiállításokat rendezünk kerületi könyvtárainkban a SZU tudományos eredményeinek, művészetének,

életének bemutatására. Ezeket összekötjük a megfelelő művek népszerűsítésével.

Kezdeményezzük a gyermekkönyvtárakban pályázatok szervezését "Mit olvastál a Szovjetunióról?" címen.

A gyermekkönyvtárakban - ahol lehetőség van diavetítésre - a Szovjetuniót megismertető diafilmeket vetítünk.

Szakmai oktatásunk keretében egy vagy két előadást rendezünk a kongresszus jelentőségéről.

A kongresszus legfontosabb referátumait és határozatait a "tanulónapok"-ra kötelező irodalomnak jelöljük meg.

. o .

ESEMÉNYNAPTÁR

- Február 1. Az illegális Szabad Nép első száma megjelenésének 19. évfordulója.
A Magyar Sajtó Napja.
- " 1. Eötvös József halálának 90. évfordulója.
- " 9. F.M. Dosztojevszkij halálának 80. évfordulója.
- " 11. 70 éve született Komját Aladár.
- " 12. Bajor Gizi halálának 10. évfordulója.
- " 14. Berzsenyi Dániel halálának 125. évfordulója.
- " 20. 75 éve született Kun Béla.
- " 22. 100 éve született Ambrus Zoltán.
- " 24. Bessenyei György halálának 150. évfordulója.
- " 27. I.P. Pavlov halálának 25. évfordulója.

- . -

KÖNYVTÁRUNK VENDÉGEI voltak a múlt hónapban Jaroslav Sluba és Jiri Vanek, pilseni könyvtárosok, akik a központi és két kerületi könyvtár munkáját tekintették meg. A vendégkönyvbe írt soraik tanúsága szerint jó benyomásokkal távoztak.

Ugyancsak kedves vendégünk érkezett december utolsó napján: Halász Boriska, a Romániai Magyar Autonóm Tartomány könyvtárának igazgatója, Marosvásárhelyről. Megtekintette könyvtárunkat és résztvett nyugdíjas munkatársaink "bucsuztatásán".

. - .

AZ IGAZGATÓSÁGI TANÁCS december 22-i ülésén információk szerepeltek. Révész Ferenc megnyitója után Dobos Piroska számolt be a NDK-beli tapasztalatairól /a felvetett problémákat összegezve lapunk novemberi számában közöltük/. Két érdekes kérdéstről beszélt az ismerteken kívül. Elmondotta, hogy a berlini könyvtárak jelentős része szabadpolcos. Főleg az ismeretterjesztő és a természettudományos műveket teszik ki. Azt, hogy általában e módszerrel milyen jó eredményekkel működnek, bizonyítja az egyik lipcei kerületi könyvtár. Itt 5456 kötet van. 363 szépirodalmi művet nézett meg; ezekből abban az évben csak 14 művet nem kölcsönöztek. Kétségtelen, sokszorosan nagyobb a könyvek forgalma. A másik jóleső jelenség: a magyar írók műveit nagy számban olvassák. Kolozsvári Grandpierre Emil: Csillagszemű-je, Hegedüs Géza: Miletoszi hajós-a, Illés Béla: Eg a Tisza c. regénye szinte állandóan olvasók kezében van, nem szólva Ilyés Gyula és Móricz Zsigmond műveiről.

Ezt követően Révész Ferenc tájékoztatta a jelenlévőket az Országos Könyvtárügyi Tanács üléséről. Ezen egyik fő napirendi pontként az iskolareformmal kapcsolatban a könyvtárak feladatai szerepeltek. Felmerült a gyermekkönyvtárak és az iskolai könyvtárak profiljának kérdése. E kettőnek nem lehetnek ugyanazok a feladatai. Az iskolai könyvtárak alapvető feladata: az iskolába járó gyermekek tananyagának alátámasztása. E kérdést rövidesen tisztázzák és meghúzzák a két könyvtár gyűjtőkörének határvonalát.

A közművelődési könyvtárak helyzetéről szóló vitaanyag, amelyhez egyik előző Igazgatósági Tanács ülésünk észrevételeket fűzött, tovább került a Fővárosi Tanács Népművelési Osztályához, mely átadta a Fővárosi Tanács Népművelési Állandó Bizottságának, mely az anyagot napirendre tűzte és azzal egyetért.

Az Igazgatósági Tanács ezután határozatot hozott: bizottságot jelölünk ki, hogy dolgozza fel az iskolareformmal kapcsolatban könyvtárunk feladatait.

Révész Ferenc közölte, hogy a Fővárosi Tanács egyetért a Társadalmi Tanácsadó Kör felállításával. A közeljövőben hozzálátunk ennek szervezéséhez. Az utóbbi időben három kiadványunk látott napvilágot. Az igen jelentős Kezelési Szabályzat /melyet a Kerületi Könyvtárak Osztálya azóta vitára is bocsátott/, az Elfelejtett könyvek, amelyeket érdemes elolvasni I. rész és A mi könyveink. Az ajánló-albumaink jól beváltak, ennek alapján 1961-ben nagyobb számban újabbakat adunk ki.

Négy új könyvtár-helyiségünk bébutorozása január-február hónapban megtörténik. A zenei könyvtár tervéről Révész elvtárs elmondotta, hogy a Fővárosi Tanács Végrehajtó Bizottsága a koncepcióval egyetért, de a felmerülő anyagi problémákat mérlegelve, 1962-re halasztja megvalósítását.

A XVI. kerületi Tanács népművelési osztályának vezetője nemrégiben közölte, hogy 1961-ben, a helyi lakosság társadalmi munkában egy Szabó Ervin könyvtárat épít Cinkota és Mátyásföld határában.

Három kiállítás nyílik Központunkban a közeljövőben. - December 28-án (megnyílt!) A fejlődés története, a Fővárosi Állat- és Növénykerttel közös rendezésben, februárban Tolsztoj Leo emlékkiállítás, márciusban pedig Vietnám élete.

Az utóbbi időben a kerületi könyvtárak könyvbeszerzési keretét a Fővárosi Tanács hozzájárulásával sikerült 170 ezer forinttal növelnünk.

Végül az igazgató bejelentette, hogy januárban könyvtárunk dolgozóival munkaeretekezleten vitatjuk meg a Központi Bizottság határozatát a takarékoság és a munkaerkölcs kérdéseiről.

Csernákné közölte, hogy a X. kerületi Pataki István kulturotthonból a KISZ-szervezet elköltözik, átadja a helyiséget, amelyet a könyvtár gyermekkönyvtár céljára használna fel.

A felmerült kérdésekhez Szász Károlyné, Becsky Andorné, Svientek Sándor, Tolnai György, Kondorosi Sándor, Szász Károly és Mikó Zoltán szolt hozzá.

o . o
o

PÁRTSZERVEZETÜNK TAGGYÜLÉSE

a munkaszervezés, gazdaságosság kérdéseiről

Múlt év december 20-án MSzMP szervezetünk taggyűlésen vitatta meg könyvtárunk munkaszervezési és gazdaságossági kérdéseit a P.B. szept. 20-i határozatának tükrében.

A vezetőség beszámolója 21 munkatárs /Babindák Sándorné, Bánk Ferenc, Becski Andorné, Csomor Tibor, Gaschler Rudolf, Gáliczky Éva, Geréb Lászlóné, Gönczi Imre, Jellinek Lászlóné, Mentés Béláné, Mikó Zoltán, Pataki Ferenc, Remete László, Rohla Márton, Rozsnyai Károly, Rudas Klára, Svientek Sándor, Szalay István, Szederkényi Olga, Szelestey Gyuláné, Zengő Gábor/ felmérő munkájára, javaslatokra épült. A taggyűlésen a brigádok tagjai és az osztályvezetők is jelen voltak. A taggyűlés célkitűzése az volt: vizsgáljuk meg, mire kötelez bennünket a munka jobba megszervezését, a vezetés színvonalának emelését, a tartalékok feltarását célzó országos követelmény.

A taggyűlés a VII. Kongresszus azon határozatának szellemében tárgyalta a kérdéseket, amely kimond-

ja: A pártszervezetek...biztosítsák, hogy mindenütt érvényesüljön a nyílt, egyenes, az ügyet előbbrevívó bírálat légköre.

Már a VII. Kongresszus irányelveiben szerepel: "A vezetésnek minden területen a népgazdaság egészének érdekeit kell figyelembe venni. Nem szabad semmilyen szinten a hibákat, mulasztásokat, az anyagi javakkal való pócsékolást, felelőtlenséget eltűrni és ezt azzal indokolni, hogy 'de azért igen szépek az eredményeink'. Itt az ideje, hogy az elnézést felváltsa a figyelmeztetés és a felelősségrevonás."

A beszámoló helyi tapasztalatokra hivatkozva bizonyította Kádár elvtárs megállapításainak igazát, aki a fejlődés akadályainak leküzdésére rendelkezésre álló erőket mindenekelőtt a kommunisták és pártonkívüliek szövetségében határozta meg. Az elmúlt időszakban nagyon sokat segítettek a pártszervezetnek pártonkívüli elvtársak, akik alapkérdésekben egyetértének a párttal. Szívesen és lelkesen támogatják a pártszervezetet abban az erőfeszítésében, hogy javítson azon, ami nincs jól, vagy jobban mehétne, dolgozzunk észszerűbben, mert ez a szocializmus építésének, mindannyiunknak közös érdeke.

A taggyűlésnek célja volt az is, hogy megmutassa: nincs igazuk azoknak, akik a gazdaságosságért, a takarékoságért folyó országos küzdelmet csak a munkásszállótól várják. Számos lehetőség adódik saját hatáskörünkön, saját munkaterületünkön belül olyan jellegű észszerűsítésre, takarékosagra, amely éppen a munka javát szolgálja.

A felvetett kérdések között a könyvtár ügyrendi problémái, a könyv- és folyóirat-szerzeményezés, a szakmai oktatás, a könyvtár létszámviszonyai, a takarékoság problémái, észszerűsítési javaslatok szerepeltek.

A széles kibontakozó vitában, időrendben Perlusz Sándorné, Rudas Klára, Szász Károly, Geréb Lászlóné, Marót Miklós, Tolnai György, Dobos Piroska, Wiener Józsefné, Zalai Zoltán, Gordon Erzsébet, Sugár Jenőné, Csernák Béláné, Révész Ferenc, Egeresi Zoltán és Szerdkényi Olga szólalt fel.

A taggyűlés többek javaslatára elfogadta, hogy a felvetett kérdések további részletezésében a szakszervezet különböző plénumai, valamint igazgatósági tanácsülések, osztályértékezeletek hozzanak döntéseket. E további munkában a könyvtári dolgozók széles körének javaslataira és aktív támogatására számítunk.

ŐK IGY DOLGOZNAK

Természettudományos nevelőmunka a 32-es és 42-es kerületi könyvtárakban

1960-ban több kerületi könyvtár készített elemző jelentést a könyvtári munka valamelyik részterületéről. Így dolgozták fel a természettudományos nevelőmunkát többek között a 32-es és 42-es kerületi könyvtárakban. Az alábbiakban ismertetjük jelentéseik érdekesebb részleteit.

A 32-es könyvtár elsősorban a természettudományos propagandamunka szórakoztató formáival foglalkozik. A könyvtárosok figyelmét a legkisebb részlet sem kerüli el, ami a siker biztosítója.

Nagy gondot fordítanak az olvasók felkészítésére. Az előadás, rendezvény témájához bibliográfiát állítanak össze, kis kiállítást rendeznek és a könyveket igyekeznek eljuttatni azokhoz a rétegekhez, akiket a rendezvényre elvárnak. A rendezvényekkel kapcsolatban megismerik az olvasók véleményét, igényeit és az előkészítésbe bevonják őket. Ez a munka jó alkalom a társadalmi szervezetekkel /KISz, Nőtanács, Népfront, stb./ való együttműködésre.

Az előadókat a TIT-en keresztül kérik fel. Az olvasók köréből az előadással kapcsolatban a kérdéseket összegyűjtik és ezeket eljuttatják az előadónak.

Lehetőleg megfelelő szemléltetést is biztosítanak. Elsősorban filmvetítéssel egybekötött előadásokat szerveznek, melyek kiválasztásához jó segítség a TIT tájékoztatója. Ennek címe: "Tudományos világnézetre való nevelés szempontjából legfontosabb témák üzemek és művelődési otthonok részére." Ez közli az előadások rövid tartalmán kívül a felhasználható filmek jegyzékét is. Általában diavetítést is alkalmaznak.

Az ismeretterjesztő előadások színesítésére regényrészletek, szavalatok beállítását is javasolják. Például "Ókori legendák a természetről" címmel rendezett előadásnál az emberiség "gyermekkorából" származó irodalmi emlékekkel lehet megvilágítani az egyház teremtés-legendáinak eredetét. Hasonló lehetőségeket nyújtó témák még például "A görög istenek világa", "Egy ókori író a természetről", stb.

Sok példa támasztja alá, hogy az előadásokat helyes magnetofonszalagra felvenni és így el lehet juttatni üzemekbe, munkásszállásokra. Az előadások így többszörösen felhasználhatók.

A 32-es könyvtár tanulmánya kiemeli annak fontosságát, hogy a természettudományos propagandát össze kell kötni aktív vallásellenes propagandával is. Ezt a munkát kiállítás rendezésével kezdték el. Ezután megfigyelték, hogy az olvasók milyen könyveket olvasnak a természettudományos és antiklerikális témákból, majd ennek tapasztalatai alapján előadást szerveztek "Az élet keletkezé-

se" és "Tudomány és vallás" címmel. Az előadásokra elősorban azokat hívták meg, akik a tárgykörből már olvastak. Az előadások nagy közönségsikert arattak, és élénkek voltak. A résztvevők sok kérdést tettek fel. Ezen kívül üzemi dolgozók bevonásával "Vallás és etika" címmel rendeztek széleskörű előadást, melyen 82-en jelentek meg, köztük sok fiatal. Nagyon sok kérdést tettek fel, különösen az egyházi esküvőre, vallásos szülők és tudományos világnézetű gyermekek problémáira vonatkozóan.

Szovjet tapasztalatok alapján "Irodalmi lottót" rendeztek. Ennek a könyvtári versenyjátéknak lényege a propagálásra kiválasztott könyvekből szemelvények kiemelése, illetve kérdések összeállítása. A válogatásnak az olvasók érdeklődési köréhez és színvonalához kell igazodnia. Biztosítani kell a kellő részvételt és egy jó felolvasó-előadót, aki a szemelvényeket hatásosan elő tudja adni és szellemes összekötőszöveggel fűzi össze. A játékban az a győz, aki a legtöbb szemelvényt ismeri fel, vagy a legtöbb kérdésre leghamarabb válaszol. A játék még érdekesebb akkor, ha a résztvevőkből csoportok alakulnak és ezek versenyeznek egymással.

A 32-es könyvtár megemlíti a békéscsabai megyei könyvtár módszerét is. Ott a kérdéseket előre elkészített lapon osztják ki az olvasóknak. A kérdések helyes megválaszolásához elengedhetetlen, hogy az olvasók kutaszanak a katalógusban. A beküldött megfajtéseket nyilvános műsor keretében értékelték, melynek igen nagy közönségsikere volt.

Ha a könyvtárosok megfigyelik, hogy olvasóik melyik témakörből olvassák a legtöbb könyvet, akkor ennek alapján "Kérdezz-felelek" estet is rendezhetnek, egyrészt előre begyűjtött, másrészt helyszínen feltett kérdések alapján. Ezeket az esteket az adott témának egy-egy szakembere vezesse le - ajánlják a 32-es könyvtár dolgozói.

Lehetőleg mindig azonos időben rendezzék a könyvtárak ezeket az előadásokat, mert így az olvasók megszokják és keresik az ismeretszerző alkalmakat.

Nagy figyelmet szentel a 32-es könyvtár kollektívája a gyermekolvasók körében végzett természettudományos propagandának. Felhívják a figyelmet arra, hogy a rendezvények sikeres lebonyolítása érdekében, nagyon hasznos a szülői házzal, a munkaközösségekkel, az iskolával együttműködni. A rendezvények előkészítésébe igyekezni kell minél több gyermeket bevonni, hogy érezzék: közreműködésüktől is függ a siker.

A következő "műfajokat" ajánlják a 32-es könyvtár dolgozói:

Felolvasó és vitaórák. Céljuk az érdeklődés felkeltése és az irodalom egyes szakterületeinek megszerettetése. Módszere: egy-egy érdekes témából, például "Barátunk, az állat", vagy "Idegen országokkal ismerkedünk" stb., legfeljebb négy könyvből érdekes szemelvényt kell kiválasztani, felolvasni és megvitatni. Gondoskodni kell megfelelő szemléltetésről, kiállításról, földgömbről

vagy atlaszról, stb.

Elbeszélő verseny. Célja: a gyermekek ismereteinek számonkérése, illetve szellemi színvonaluk, érdeklődési körük megismerése, ugyanakkor kifejező készségük és megfigyelőkészségük fejlesztése. Módszere: a gyermekek egy meghatározott témakörből /pl. "Mit láttam a természetben"/ öt perc korlátozott élménybeszámolót tartanak, és ezt gyermekekből kiválasztott bizottság felnőtt vezetéssel értékeli, és megvitatja. Pontozni kell az ötletet, az előadás színvonalát, érdekességét, hivatkozást az elbeszélő által olvasott könyvekre, stb.

Barangolás az irodalomban. Módszere az, hogy egy témából kiválasztott könyvanyagot osztanak ki beszámolóra vállalkozó gyermekolvasóknak, akik a könyvet ismertetik, elmesélik tartalmukat. A beszámolót vita, megbeszélés követi. Ez a módszer különösen alkalmas arra, hogy a gyermekolvasókat az irodalomkutatásra, buvárkodásra megtanítsa.

Fejtörők. Változatos formákban és tárgyban szervezhetők. A 32-es könyvtár a következő témákat ajánlja:

- a./ Földrajzi-természetrizai fejtörők,
- b./ "Repülés a csillagos égen" c. népszerű csillagászati és űrhajózási fejtörők,
- c./ 20 kérdés - 20 felelet /általános ismeretkből/
- d./ Nagy természettudósok, életük, találmányaik, felfedezéseik.

A kérdéseket aktívák állították össze egyes összekötőszöveggel. A gyermekek jelentkezés alapján válaszolták meg a kérdéseket. A jó válaszokért könyvtári bélyegzővel ellátott cédulát kaptak: az győzött, akinek a legtöbb cédulát gyűjtött össze.

Javasolják, hogy a könyvtár rendezzen kirándulásokat, pl. az állatkertbe, csillagvizsgálóba, vagy a természetbe, növényt gyűjteni. A gyűjtött és megfelelően feldolgozott anyagot a könyvtárban ki kell állítani. A kirándulásokról irassunk élménybeszámolókat, melyeket nyilvános rendezvényen ismertessünk és jutalmazzunk.

A 32-es könyvtár az elemző jelentésben ismertetett módszereket utmutatónak, nem mintának tekinti, melyek az egyes könyvtárak sajátos körülményeihez igazítva, alkalmasak további kísérletezésekre és megvalósításra.

A továbbiakban a 42-es könyvtár elemző jelentését ismertetjük kivonatosan.

A könyvtár felmérést végzett. Huszonkét természettudományos könyv forgalmát figyelték meg. Ezeket 298 fő olvasta, ebből 104 munkásolvasó és 88 ipari tanuló.

A könyvtár megfigyelést végzett annak megállapítására, hogy rendelkezik-e természettudományos irodalmat rendszeresen olvasó törzsgárdával. Kiderült, hogy van ilyen törzsgárda. Létszáma 54 fő, ebből 21 munkás és 14 ipari tanuló. A törzsgárdát természettudományos könyvek ajánlására, népszerűsítésére is fel kívánják használni.

Rendeztek tematikus kiállításokat, gondosan töltötték fel a kirakatokat, válogatópolcokat. Rendeztek ter-

mészettudományos heteket, illetve napokat, amelyek alkalmából az egyéni beszélgetésben, könyvpropagandában a legtöbb gondot a természettudományos művek ajánlására fordították. Ennek eredményeképpen a napi természettudományos könyvforgalom 5-24-ről 12-34-ig emelkedett, a természettudományos könyvek forgalma pedig általában 2.3 százalékról 4.4 százalékra nőtt.

Megfigyelték, hogy a természettudományos könyvigeny összefüggött újabb tudományos eredmények, felfedezések napvilágra hozatalával. Így például mindig megnőtt az érdeklődés, ha új szputnyikot lőttek fel.

Beszámol az elemző jelentés arról is, hogy az Univerzum-füzetek milyen hasznos rávezető olvasmányként bizonyultak, különösen olyan olvasónál, aki korábban csak szépirodalmi művet volt hajlandó olvasni. Több esetet ismertet a jelentés egyes olvasók olvasmányainak alakulásáról, érdeklődésük változásáról, fiatal munkas, illetve ipari tanuló olvasmányairól.

A 42-es könyvtár elemző jelentése arról számol be végül, hogy a természettudományos propagandát olvasótervek alkalmazásával szándékoznak fokozni.

Cs.I.

o.o.o.o.o
.o.o.

A KERÜLETI KÖNYVTÁRAK OSZTÁLYA KÖSZÖNETÉT FEJEZI KI azoknak a munkatársaknak, akik napi munkájuk mellett értékes közreműködésükkel segítették az osztály munkáját: Andrassy Dezsőné, Babindák Sándorné, Bánk Ferenc, Bárány Lajos, Bars Kati, Bartha Andrásné, Bartha Ilona, Bene Lászlóné, Becski Andorné, Borsos Jozsefné, Bognár Jánosné, Bruckner Frigyesné, Csomor Tibor, Deák Dénes, Dénes Aladárné, Ecsedy Andorné, Fehér Imre, Fekete Imréné, Fényes István, Gáliczky Éva, Gáti Istvánné, Geréb Lászlóné, Godányi Ákosné, Gönczi Imre, Horváth Pálné, Ivanics Anna, Jellinek Lászlóné, Kárász Istvánné, Kepes Ágnes, Király Zoltán, Klinda Mária, Márffy István, Marót Miklós, Marton Tiborné, Meiszner Tamásné, Molnár Pálné, Pásztor Eta, Pataki Ferencné, Pataki Ferenc, Pongor Pálné, Remete László, Rozsnyai Károly, Rudas Klára, Sárdy Károly, Simon Lászlóné, Sugár Jenőné, Széles Klára, Tóbiás Aron, Tolnai György, Tóth Dezsőné, Tóth Endréné, Tóth László, Varga Istvánné, Vasvári István, Wiener Józsefné, Zalai Zoltán, Zoltán Józsefné és Uray Béla.

.o.o.

KISZ-HIREK

"IFJUSÁG A SZOCIALIZMUSÉRT" MOZGALOM*

Fiatalok! Kiszisták!

Kedves leányok és fiuk!

A magyar nép követve pártunk VII. kongresszusának határozatait, nagy lendülettel dolgozik azon, hogy a következő öt esztendőben meggyorsítsuk a szocializmus építését hazánkban. Második ötéves tervünk sikeréért, a szocializmusért hívunk ismét csatasorba minden hazáját, népét szerető fiatalot.

A Magyar Kommunista Ifjusági Szövetség Központi Bizottsága az "Ifjuság a szocializmusért" mozgalom folytatására szólítja a magyar ifjuságot.

Az "Ifjuság a szocializmusért" mozgalomban önkéntes, egyéni vagy csoportos jelentkezés alapján részt vehet minden magyar fiatal, aki vállalja a következő négy követelmény teljesítését:

1./ Vegyen részt valamilyen termelési mozgalomban, vagy társadalmi munkaakcióban.

2./ Tanuljon a párt, vagy KISz-oktatás keretében, illetve az állami vagy szakmai képzés valamely formájában.

3./ Növelje a műveltségét, rendszeresen bővítse irodalmi és művészeti ismereteit, azaz vegyen részt az ötéves kulturális szemle valamely ágában.

4./ Rendszeresen sportoljon, illetve vegyen részt a Kilián testnevelési mozgalomban.

Azok a fiatalok, akik egy évben teljesítik a mozgalom négy követelményét, kiérdemlik az "Ifjuság a szocializmusért" jelvény megfelelő fokozatát. Egyes fokozatok jelzik, hogy az illető fiatal hány év óta vesz részt a mozgalomban. Azok a fiatalok, akik az ötéves terv minden évében teljesítik a négy követelményt, megkapják a mozgalom legmagasabb, ötödik fokozatu aranyjelvényét.

Az "Ifjuság a szocializmusért" mozgalomba hívjuk a fiatalok száz- és százezreit, KISz-tagokat és ifjusági szervezeten kívülállókat egyaránt. Mindazokat, akik készek alkotóerejüket, tehetségüket és tudásukat hazánk szocialista építésének, népünk további felemelkedésének szolgálatába állítani.

MAGYAR KOMMUNISTA IFJUSÁGI SZÖVETSÉG
KÖZPONTI BIZOTTSÁGA

* Jelentkezni lehet könyvtárunk KISz-szervezetének vezetőségénél.

KIVILÁGOS KIVIRRADTIG...

Szilveszter éjszakáján a titkárság termeit a KISZ-szervezte "mulatóbrigád" szállta meg. A lelkes fiatalok példát mutattak kollektív szellemből és szorgalomból. A szórakozási munkálatokban olyan tapasztalt KISZ-ifjak is résztvettek, mint Szász Károly, Féja Géza, Schwertner Gábor, stb. Nehéz fizikai munkákról lévén szó - tánc, pezsgősüvegek nyitása - még dícséretesebb a kifejtett lankadatlan szorgalom. Igazgatónk élen járt a táncban és sorra szólította fel a nődolgozókat az együttműködésre. Sz.B. titkárunk megható erőfeszítéseket tett a szoros kapcsolatok felvétele ügyében s ezt a buzgalmát jól összehangolta a büfé föllendítésére irányuló tevékenységével. Ő is tagja volt annak az ingajáratnak, /rossz nyelvek ingadozó járatnak nevezték/ amely a büfé és az asztalok között állandósult. A nagy igyekezetben sok férfi ingujjra vetkőzött s hajnal felé egyes szép lábakról lekerült a túsarku cipő.

Számos nézőt vonzott a televízió. Csak nézőket, mert a gép zugása miatt nem hallatszott a szöveg. Viszont a televíziós szobában már éjjel előtt is sötét volt...

A büfében felírásra fogyaszthattunk s a könyvtárosnők férjei ezuttal kivételes gavallériát tanusítottak - a feleségük számlájára.

A sikert mi sem bizonyítja jobban, hogy minden külön díjazás nélkül, legmesszemenőbb önkéntesség elve alapján, a társaság kivilágos kivirradtig folytatta "tevékenységét". Minden résztvevőre izlésesen elkészített tál várt, szendvics, sütemény, virsli, italok, fekete. Nagy munkát fejtett ki az előzetes szervezésben Máthé Imréné, Breiner Sándorné, KISZ-titkárunk kedves, szeretetreméltó házigazda volt. Oláh Attila presszós-tündér kitűnő feketéket főzött.

Mi fiatalok és... "középkorúak", köszönjük a KISZ-nek a rendezést, a résztvevőknek pedig a vidámságot. Reméljük, nem mulatták el mind. Marad még az ujesztendőre!

A.

.x.x.x

A KISZ-KONGRESSZUS TISZTELETÉRE női asztalitenisz versenyt rendeztünk. Heten neveztek be; mindenki mindenkivel játszott. A győztes: Nagy Emilné 6 győzelemmel, /központ/ második Nattán Julia: 5 győzelem, /38-as kv./, harmadik Reisler Ilona: 4 győzelem, /9-es kv./. További helyezettek: negyedik Tóth Jánosné, ötödik Szederkényi Olga, hatodik Tamás Éva, hetedik Molnár Ilona. Az első három helyezettet díjaztuk.

FELHIVÁS

A VIII. kerületi Sakk Szövetség a kerület üzemei és intézményei között, a II. Ifjúsági Spartakiád keretében, férfi- és női sakk-csapat versenyt rendez. Mindazok, akik könyvtárunk színeiben indulni szeretnének, a továbbiak megbeszélésére jelentkezzenek Molnár Ilonánál, Központ, katalogizáló. Telefon: 905-ös mellék.

000000000000

SZAKOKTATÁSUNK KERETÉBEN 1960. december 3-december 31-ig megtartott előadások és konferenciák:

- December 7.⁺ Történelmi materializmus. /Konferencia./
Vezette Tolnai György
Osztályozási gyakorlat.
Vezette: Kondorné-Bálint L.
- " 10. A párt a munkásosztály szervezett élcsapata. /Konferencia./
A demokratikus centralizmus a pártélet alaptörvénye. /Előadás./ Előadó és konferenciavezető: Dobos Piroska.
- " 14. A könyvraktárakról általában. A Különgyűjtemények elhelyezési rendje. /Gyakorlat a központi raktárkezelők részére./
Vezette: Kondorosi Sándor
- " 17. A felszabadulás utáni irodalom irányzatai. /Konferencia./
A népi írók kérdése. /Előadás./
Előadó és konferenciavezető: Diószegi András.
- " 21. Aktuális politikai események - aktuális politikai irodalom.
Előadó: Salgó László

+ a középfokú könyvtáros-levelező tanfolyam hallgatóinak

Szelestey Gyuláné
okt. felelős

HIREK A KERÜLETEKBŐL

"IFJU KÖNYVBARÁTOK KLUBJA" nevet adtuk a kerületi uttörőkből megszervezett, lelkes kis olvasó-gárdánknak.

Ennek a 30-40 gyermekből alakult csapatnak a kerületi uttörő-otthonban havonként ankétot rendezünk. Az előadások célja, hogy eddigi ismereteiket bővítsük, érdeklődésüket felkeltsük az irodalom, a technika és egyéb ismeretek iránt.

Minden klub-tagnak van látogatási-füzete, melyen az egész évi program téma- és nap szerint fel van tüntetve. Ezen igazoljuk egyben a részvételt is.

Décemberben az uttörőházban egy könyvkiállítást és író-olvasó találkozót rendeztünk. Itt a könyveket témakörök szerint csoportosítottuk. A kiállítást a kerületi uttörők nagy számban látogatták. Ugyanakkor december 6-án Rónaszegi Miklós író-t hívtuk meg a találkozóra. Igen nagy érdeklődéssel hallgatták előadását a "Hináros tenger" c. regényéről, majd sok-sok kérdést tettek fel az "író bácsinak". Végezetül is, hogy kíváncsiságukat teljesen kielégítse, meghívta a gyerekeket a Móra kiadóba és a nyomdába. Jelenleg erre a kirándulásra készülünk.

42-es könyvtár

. . .

Jubileum Pesterzsébeten

1960. december 14-én tartotta az erzsébeti 27.sz. könyvtár megnyitásának 10 éves évfordulóját. Bevezettképpen a Józsefvárosi Irodalmi Színpad négy fiatal, tehetséges tagja adott színvonalas, az alkalomhoz illő irodalmi műsort. A könyvtár vezetője, Erdődy Ferencné köszöntötte a megjelenteket és felkérte Révész Ferenc elvtársat az ünnepség megnyitására. Ezt követte Földeák János író ünnepi megemlékezése. Utána a könyvtár vezetője ajándék-könyvet adott át annak a tizenöt olvasónak, akik 1950-ben, a könyvtár megnyitásának évében irratkoztak be és azóta is hűséges olvasói a könyvtárnak. Végül Dénes Aladárné elvtársnő üdvözölte a könyvtári pártszervezet nevében az erzsébeti könyvtár dolgozóit.

Részvett az ünnepségen Lukács Mátyás elvtárs, a Kerületi Tanács VB. elnökhelyettese, Kisfaludy József elvtárs, a Népművelési osztály vezetője, a Vasas Kulturotthon könyvtárosa, a Pesterzsébeti Helytörténeti Múzeum dolgozói és néhány könyvtári kolléga. A rossz idő ellenére is több, mint negyven olvasónk jött el a jólsikerült, bensőséges ünnepi este.

Erdődy Ferencné

AKTIVÁK A GYERMEKKÖNYVTÁRBAN

A pedagógia egyik előfeltétele, hogy a gyermeket önállóságra neveljük és elősegítsük tehetségük természetes megnyilvánulását. Minden gyermekkönyvtárosnak szem előtt kell tartania ezt a pedagógiai elvét. Ugyanakkor azt hirdetjük, hogy "A könyvtár mindenkié" és olvasó gyermekeink csak úgy érezhetik ezt igaznak, ha önmaguk is tevékenykedhetnek, elképzeléseik, terveik megvalósulhatnak.

A könyvtáros tehát tartsa szem előtt, hogy ne önmaga szerepeljen, hanem a gyermek. A rendezvények, csoportos foglalkoztatások célja az legyen, hogy a gyermek kibonthassa tehetségének szárnyait. Adjunk alkalmat, lehetőséget ötletei, fantáziája megnyilvánulásainak.

A könyvtáros sok-sok lehetőséget találhat, miként aktivizálja gyermekolvasóit. Például: közismereti a könyvbarátok elnevezés. Nálunk is megalakult körülbelül tizenöt gyermek tagságával. Elnököt választottunk, helyetteselnököt, titkárt stb., tisztségeket jelöltünk ki. A "Könyvbarátok" novemberben ismét megrendezték a nálunk már hagyományos "Könyvvédelmi hónap"-ot. Ennek során minden délután karszalagos "könyvbarát" teljesített szolgálatot. Felírták azokat, akik nem vigyáztak a könyvek épiségére, tisztaságára, vagy nem úgy jelentek meg a könyvtárban, ahogy illett volna. Könyvismertetést tartottak a legújabb szállítmány könyveiből az olvasóknak. Egy könyvbarát Iljin "A könyv világhódító utja" című műve alapján beszélt a könyv történetéről. Hónap végén pedig a Könyvbarátok nyilvános értekezletet tartottak.

Beszámoltak a könyvvédelmi hónap jelentőségéről, a végzett munkáról. Akik vétettek a "Könyvtári házrend" lo pontja ellen, azok fölött itélkeztek. Felhívást intéztek az olvasóhoz új könyvtári tagok szerzésére. Pontszerző versenyt indítottak december hónapban, hogy év végére 1000 olvasója legyen az ifjusági könyvtárnak. A könyvtárnak ajándékozott könyvekből jutalmat tűztek ki a verseny három helyezettjének és az ezredik olvasónak.

A könyvtárnak ajándékozott és használhatatlan könyveket s folyóiratokat elvitték a MÉH-be. A kapott összegért pedig ajándékot vásároltak a fenyők ünnepére.

A műsor összeállításánál figyelembe vettük a kétféle korcsoportot. Kijelöltünk egy bábjátékot, mesét, történetet. Egyik aktiva vállalta a bábjáték színrehozását. Kiírta a szerepeket, szétosztotta a szereplőknek és elpróbálta velük. A könyvtárba csak főpróbára jött. Egy másik aktiva írt egy mai történetet, amit a könyvtárban mindenki elolvashat.

A szünetben megkétszereződött a kölcsönzők száma, így szükségessé vált, hogy az aktívák ne csak a visszavételnél segítsenek, hanem a raktári rend helyreállítására.

sában is. Nagy érdeklődéssel rendezték egy csomóba a különböző betűjelzéssel ellátott könyveket és tették a polcra a megfelelő csoportokhoz.

Egy zsufolt délelőtt minden előzetes megbeszélés nélkül, óvodások érkeztek hozzánk látogatóba. Szerencsére éppen a könyvtárban tartózkodott az egyik "könyvbarát" és mindjárt feltalálta magát. Kiválasztott egy mesekönyvet és átvezette az óvodásokat a bábszínházhoz, ahol bábuval mesét olvasott fel nekik. Nagyon jól szórakoztak a kicsinyek és a könyvtáros zavartalanul kölcsönözhetett.

A könyvbarátok kérésére a szünidő utolsó szombatján megtartottuk a könyvbarátok karneválját. A könyvbarátok nyílt ülést tartottak. Pontverseny eredményhirdetése, az ezredik olvasó jutalmazása, újabb pontverseny indítása voltak a napirendi pontok. - A gyermekek egy délelőtt feldiszipították a termet lampionokkal, színes szalagokkal, jelmez készítéseket maguknak és segítettek a műsor összeállításában és meghívók írásában. Különböző játékokat kerestünk elő és játékmestert választottunk, aki aztán nagyszerűen vezette le az "irodalmi totót"-t és még sok más játékot. Aztán következett a tánc! No nem a rumba vagy csacsacsacs! Széktáncot és almatáncot jártak nálunk nagy-nagy kacagás kíséretében.

A gyermekek megfelelő irányítás mellett ugyesen tudnak szervezni, játszani, szórakozni. Apró kis ötleteik teljesebbé, vidámabbá teszik a játékot, az örömet.

Gyermekeink munkájának eredményéhez nagy mértékben hozzájárult az, hogy a gyermekkönyvtár mindannyiunk szívében.

Bartha Ilona
25-ös kv.

A szerkesztőség felkéri munkatársainkat, hogy az aktívák foglalkoztatásának kérdéséhez minél többen járuljanak hozzá, a probléma fontosságára való tekintettel.

. x .

VÁNDORKIÁLLÍTÁSAINK közül december hónapban a Kina művészete a Csepel Vas és Fémművekben, Lenin a képzőművészetben az I. István gimnáziumban, Mai Moszkva a 19.sz. kerületi könyvtárban, Mit adott a tizenöt év a gyermekeknek? a 39.sz. kerületi könyvtárban, Tíz éves az NDK a Statisztikai Hivatalban, Világ grafikusai a békéért a Vörösmarty moziban, Tizenöt éves a DIVSZ a Bem gimnáziumban és a Május 1. Ruhagyárban, Világpolitika görbetükörben a Gábor Áron Vasöntödében volt kiállítva.

. x .

HOGYAN ÉRKEZETT A TÉLAPÓ?

- Hogy megnőttél tavaly óta! - Meg sem ismertelek!
- Hát te csöppség, már a magad lábán totyogsz? Tavaly még anyuka karjai közt mentél a Télapóhoz! - ilyen gondolatok támadtak bennem, ahogy elnéztem Télapó ünnepére érkező "meghivottakat".

Hatalmas, dusan megrakott fenőfa várja őket, akik szép ünnepelő ruhában, simára fésült hajjal, csillogó szemekkel lépnek be - szüleik társaságában - a könyvtár olvasótermébe.

Százhusz zshivajgó, csivitelő könyvtáros-csemete" várja, lesi, hol késik a Télapó, aki ki is lehetne más, mint a több éve gyakorlattal rendelkező Marot Miklós. Szerepét olyan tökéletesen játsza, hogy még a tulajdon gyerekei sem ismerik meg. Egyszerre szigorú és jóságos, az ajándék atnyújtásakor /persze nem ártana egy-két ki-
lo, a tekintély kedvéért/, minden gyerekhez van egy-két intő, vagy dicsérő szava.

Kosara szinte kifogyhatatlan. Kerül itt minden: társasjáték, bugócsiga, könyv, macko! Talán egy gyerek sem akad, aki csomagját bontogatva ne sanditana oda, vajon mit is kapott a másik? /Ez a kérdés nemcsak a felnőtteket izgatja!/ Vegsősoron azonban mindegyik a saját ajándékának örül a legjobban. S ez már a szakszervezeti aktívákat dicséri, akik nem kimélték a fáradságot és minden szülőt végig kérdeztek, mi a gyerekeik szive-vágya.

Az ünnepély hangulatát még két kis filmmel is igyekezett bensőségesebbé tenni a Szakszervezeti Bizottság. "Miért fekete a varju" és "Az engedetlen kislácsa" címűekkel.

A "könyvtáros-utódok jól érezték magukat. Köszönet érte Körtés Julianak és Oláh Istvánnénak, akik lelkes, odaadó munkájukkal ismét felejthetetlené tették a könyvtár Télapó ünnepét.

Itt búcsuzunk a 14 évesektől, akik éveken keresztül megszokott vendégeink voltak, s szeretettel várjuk a "régi tagok" mellett az újonnan érkezőket.

Tichler Jánosné

o
o . o
o

SZILUR... KRÉTA... MIOCÉN...

Fejlődéstani kiállításunk

A megnyitó után több kollégával végignéztük a Könyvtár és a Fővárosi Állat- és Növénykert rendezésében a központban megnyílt fejlődéstani kiállítást. Egyikük a végén, nagyon okosan megjegyezte: tulajdonképpen illene megtanulni mindnyájunknak ezeket a tablókat. Igaza volt. Emlékeinkben derengenek olyan kifejezések, mint: devon, silur, harmadkor, mesterséges- és természetes kiválasztódás, stb. stb., de nem mindig tudjuk őket megfelelő összefüggésben látni. Ránk fér, hogy a fejlődéstani alapvető kérdéseit valóban megtanuljuk.

A kiállítás érdeme és értéke, hogy 27 tablóján tényleg a fejlődéstani alapjait nyújtja, az első élőlények megjelenésétől egészen az emberi értelem kialakulásáig és az ember természetet átalakító - és ugyanakkor a fejlődést befolyásoló - munkájáig. A laikusnak is érthető módon készített ábrák és táblázatok tömör fogalmazásukkal és szemléletességükkel tényleg sugározzák azt a gondolatot, hogy megtanulhatók.

A szép grafikai munka mellett változatossá teszi a kiállítást a fekete-fehér és színes fénykepek, tomlak, domborműben rekonstruált koponyák, stb. A szépen összeválogatott könyvanyag egyaránt dicséri a szerzeményezéssel foglalkozó kollégákat és a kiállítást összeállító propaganda osztály dolgozóit.

Munkatársunk véleménye az volt, hogy illene megtanulni mindnyájunknak ezeket a tablókat. Hadd tegyük még hozzá azt, hogy a könyvtáros kötelessége ennél több: meg kell tanítania minél több olvasónak a fejlődéstörténet alapjait is.

. -t -s

.oOo.

SZEMÉLYI HIREK

Remete László cikkét Szabó Ervinről, mely lapunk legutóbbi számában jelent meg, bővített formájában közölte az Élet és Tudomány karácsonyi száma.

x

A Közalkalmazottak Szakszervezete Budapesti Bizottsága a sportmozgalomban kifejtett eredményes tevékenységéért Fekete András kollégánkat emléklappal tüntette ki.

x

Deák Gézániának kislánya született. Ágikának és édesanyjának jó egészségét kívánunk. Gratulálunk!

x

A Kerületi Könyvtárak Osztálya jelenti: "kislányunk született". A boldog édesanya: Máté Imréné. Szív-
ből gratulálunk!

x

Tverdota Miklósnének, a 36.sz. könyvtár gyermek-
könyvtárosának kisfia született. Gratulálunk!

x

MEGHALT TERSÁNYSZKY JÓZSI JENŐNÉ, MOLNÁR SÁRI

Kevesen emlékeznek ma már rá, kevesen tudják, hogy itt dolgozott közöttünk a szép, de nehéz időkben, a fel-
szabadulást követő első esztendőkből: az új Szabó Ervin
Könyvtár hősi korszakában.

És hogyan dolgozott, milyen fáradhatatlanul, mennyi
intelligenciával és milyen határtalan lelkesedéssel. A
11-es fióknak volt a vezetője - az egész Krisztinaváros
ismerte, szerette. Kifogyhatatlanul leleményes volt az
olvasótoborzásban, a könyvtári munka új módszereinek ki-
dolgozásában /kísérletezett a nyiltpolcos rendszerrel
is/. Kitűnően tudott foglalkozni az emberekkel, nagyon
komolyan vette az olvasók nevelését. Igaz elhivatottsá-
got érzett ehhez a munkához, nemcsak mint az irodalom
lelkes hive és alapos ismerője, nemcsak mint a haladó
magyar író felesége, aki maga is irogat, hanem úgy is,
mint a szocializmus áldozatkész hive. Ugyanilyen lelke-
sedéssel vett részt a pártéletben is. Minden tettében
a kommunizmus igazságába vetett hite, meggyőződése ve-
zette. Az érzelmek teljessége jellemezte az emberekhez
való viszonyát is. Heves érzelmeket adott és heves ér-
zelmeket váltott ki. Pelejtethetlen marad számunkra
színes, érdekes egyénisége, szellemessége, ragyogó hu-
mora s az érzelmeknek, szenvedélyeknek az a lobogása,
mely őt annyira jellemezte - barátkozásaiban, munkájá-
ban, világnézetében. Szomorú, hogy ezt a nagy lobogást
hamar kioltotta a betegség, a hosszú, végtelen szenvedés.
Több, mint tíz évig tartotta mozdulatlanságban,
tétlenségben, az utóbbi években már szellemi tespedt-
ségben is a könyörtelen "matracsír".

Most, mikor fizikai értelemben is meghalt - most
érezzük ismét a szeretetet, mely hozzáfűzött és a
fájdalmat, melyet elvesztése okozott.

M.I.

KÖNYVÁLLOMÁSAINKRÓL

A felszabadulás utáni időkben fokozottan jelentkezett a tömegek olvasási igénye. Egyre többen kezdtek érdeklődni a jó könyvek, a haladó, új irodalom iránt. Ugyanakkor a könyvtárak, így a Szabó Ervin Könyvtár kerületi hálózat sem volt olyan széles kiterjedésű, mint napjainkban. Ebben az időben kis letéti állomásokon keresztül igyekeztek az igényeket kielégíteni. A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár, elsősorban politikai és társadalmi szerveknél, /MDP, MSZT, DISZ, Szabadságharcosok/ tsz-ekben, kórházakban, színházakban létesített kölcsönzőhelyeket.

Az ilyen típusu könyvállomások száma megközelítette a 300-at, melyek a helyi igényeket kezdetben ki is elégítették. Főleg a tömegszervezetekben folyt eredményes kölcsönzés. Figyelemreméltó volt a kórházi könyvállomásoknál mutatkozó komoly olvasási igény. A betegek örömmel vették, hogy hozzájutnak megfelelő olvasmányhoz. Sokan itt ismerték meg a könyvekben rejlő nagy értékeket, itt szerették meg az olvasást.

Ilyenformán a könyvállomásoknak aktív szerepe volt a kultúra terjesztésében. Később a közművelődési és szakszervezeti hálózat kiszélesedése folytán az ilyen típusu kölcsönzőhelyek jelentősége egyre csökkent. Az első ötéves tervben létesített kerületi könyvtárak hatása egyre inkább jelentkezett, az állomások forgalma visszaesett, csökkent az érdeklődés irántuk. A fejlődés túlhaladta őket. Ezek a kölcsönzőhelyek fokozatosan felszámolódtak, úgyhogy a 300 állomás 1957 év végére 50-re csökkent. Ma pedig mindössze egy-két helyen működik ilyen típusu.

A könyvtárak fejlődésével szükségszerűvé vált egy további lépést tenni. A könyvtárosok új formát, új lehetőséget kerestek és találtak hatósugaruk kiterjesztéséhez, melynek eredményei ma már bebizonyították, hogy lehet életképes, jól működő kölcsönzőhelyeket létrehozni. Ezek a sajátkezelésű állomások, melyeknek kölcsönzését és adminisztrációs munkáját az illetékes kerületi könyvtárak dolgozói látják el, hetenként egyszeri, vagy többszöri kölcsönzéssel. Idáig 32 helyen, a főváros minden részében működik sajátkezelésű könyvállomás: a II. kerületben Hidegkúton és Pasaréten, a III. kerületben a Római fürdőn, két iskolában, a IX. kerületben a Gyáli úton, a X. kerületben a Városszéli telepen, Bihari úton és a Sibrik-telepen, a XI. kerületben Albertfalván és Kelenvölgyben, a XII. kerületben a Szabadsághegyen, a XIV. kerületben a Fogarasi úton és a Kerepesi uti új lakótelepen, a XV. kerületben Rákospalota mezőgazdasági részén /az Ó-faluban/, a XVI. kerületben Rákosszentmihályon, Cinkotán, Mátyásfüldön, a XVII. kerületben Rákoshegyen, Rákosligetben, Rákoskertben, a XVIII. kerületben az Állami telepen és Szemeretelepen, a XIX. kerületben Wekerletelepen, Zrínyi utcában és a Nagyenyed utcában, a XX. kerületben a

Soroksári Tangazdaságban és iskolában, a XXI. kerületben Csillagtelepen, a XXII. kerületben Budatétényben, Nagytétényben és a Baross Gábor telepen.

Az állomásokon mutatkozó eredmények nagyban hozzájárulnak céltudatos könyvtárfejlesztési program kialakításához, mivel előőrsei lehetnek egy-egy később felállítandó önálló könyvtárnak.

Az itt jelentkező igények, pozitív vagy negatív eredmények már jóelőre képet adnak a tennivalókról. Erre egy-két különböző előjelű példát említünk.

A kispesti könyvtárhoz tartozó Wekerle-telepi állomásnak már több mint 1.500 olvasója van. Tehát már sokszorosan túlnőtt egy állomás keretén. Egy közepes könyvtár méreteinek megfelelő kölcsönzés kis szobában bonyolódik le. Miután ez az állomás eléri az önálló könyvtár olvasólétszámát és forgalmát, létezésével bennitőlag hat a 25-ös könyvtár munkájára. Onnan von el munkaerőt, könyvanyagot. Tehát ez az állomás az iménti okoknál fogva nagyon megérett az önállósításra. Itt bebizonyosodott, hogy jó helyen kísérleteztek, a területet jól választották meg egy későbbi nagy könyvtár céljára. Persze, ezt létre is kellene hozni; lehetőségeit megteremteni.

A negatív eset a 11-es könyvtárhoz tartozó, azóta megszűnt, várbeli kölcsönzőállomás, melyet a kicsiny I. kerületnek két könyvtár közötti részén, a Várban állítottak fel. Természetesen, alig akadt olvasója, hiszen a Vár egyik oldalán, a Krisztinában, a 11-es, a dunai részen pedig a 20-as könyvtár működik. Mindkettő régi könyvtár, jó könyvanyaggal. A várbeli lakosság nagyrésze lejár dolgozni, vásárolni, tehát ha jobb, nagyobb könyvválasztékot kívánt, azt a lenti két könyvtárban találta meg. Ezért az az állomás nem is fejlődhetett és meg is szűnt. Ezek példák arra, hogy az állomások helyét mindig gondos kísérletek és tanulmányozások után kell kiválasztani.

A sajátkezelésű állomások többsége azonban jól működik. Napról-napra több olvasónak kölcsönöznek, könyvanyaguk azonban nem tart lépést a fejlődéssel. Bár a legtöbb kerületi könyvtár igyekszik állomásai számára saját rovására is könyvet juttatni -, pedig külön pénz a költségvetési keretből nem áll rendelkezésére. Utóbb a kerületi tanácsok által juttatott közsfelvezetési alap folytán javult a helyzet, de a könyvanyag mennyisége és összetétele az állomásokon még így sem üti meg a kívánatos mértéket. Helyes lenne a jövőben az ilyen állomásokkal rendelkező kerületi könyvtárak könyvbeszerzési költségvetését ennek megfelelően emelni.

A Kerületi Könyvtárak Osztálya az elmúlt évben megvizsgálta a sajátkezelésű állomások munkáját, forgalmukat, területi elhelyezkedésüket, helyiségviszonyaikat.

Általában az állomáshelyeket jól választották meg; a főváros ugynevezett fehér foltjain helyezkednek el, könyvtáraktól, közlekedéstől, kulturintézményektől távol eső területeken működnek. A helyiségviszonyok az ottani forgalomhoz és a könyvállományhoz viszonyítva

néhány kivétellel megfelelnek a célnak. Persze, az lenne az eszményi állapot, ha minden állomás megfelelő nagyságu, 30-50 m²-es helyiséggel rendelkezne, melyben kölcsönző és olvasószoba és megfelelő butorzat lenne. Azonkívül jó fűtési lehetőségeket is kellene teremteni, mert akad egy-két olyan állomás, ahol e tekintetben igen komoly problémák adódtak. Például az igen forgalmas Csepel-Csillagtelep-i állomást e miatt tavaly, a téli hónapokban zárva kellett tartani.

Az állomásokon a felnőtt anyag általában tűrhető, viszont a gyermekkönyvek legtöbb helyen rongáltak, piszkosak, mert az állomány kevés, a gyermekolvasók száma magas; a könyvek forgási sebessége igen nagy.

A forgalom az állomásokon heti egy-két-három napi kölcsönzési idővel elég ingadozó, egy-egy alkalommal átlag 25-60 olvasót látnak el könyvvel. A felnőttek két-három, a gyermekek egy-két könyvet visznek el. Legtöbb helyen szabad válogatási lehetőség van.

Az állomásokon a felnőtteknek 85-88 százaléknyi szépirodalmi, s 12-15 százaléknyi ismeretterjesztő művet kölcsönöznek. A gyermekkölcsönzéseknél hasonló a helyzet. Ezzel szemben a kerületi könyvtárakban 23 százalékos az ismeretterjesztő könyvek kölcsönzési átlaga. Tehát az állomásokon túl magas az eltolódás a szépirodalom javára. Igyekeznünk kell, hogy ez az arány az ismeretterjesztő könyvek javára emelkedjék; fokozni kell ezek forgalmát. Nem teljes a kép az állomások életeről, nem tükrözi pontosan az ottani helyzetet. Munkájukról bővebben is szólhattunk volna. Tény, hogy a távoleső területek, nehezen megközelíthető helyek munkáslakosságának, paraszti dolgozóinak az olvasásba történő további bevonása az állomások feladata. Nyilvánvaló: ezt az ott dolgozó könyvtárosok a nehézségek ellenére is szívesen vállalják. Ehhez a feladathoz a jövőben is minden segítséget meg kell adnia intézetünk vezetőségének.

Szalay István

o o o c

. o .

.

EGY HASZNOS KIADVÁNYRÓL

A mi könyveink. Címjegyzék a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár kerületi könyvtárainak könyvállományából. Szerk. Dobos Piroska. Bp. 1960. Szabó E. Kvtár, 184 p.

"Sok-sok olvasónk kívánságát teljesítjük most, amikor ezt a kis könyvecskét kézbeadjuk", - írja a könyv rövid előszava. Mindazoknak kívánságát, akik nem elégednek meg a válogató kirakat vagy a szabadpalc könyveinek böngészésével, nincs viszont idejük, vagy kedvük ahhoz, hogy a katalógusdobozok előtt álldogáljanak. Most hazavihetik ezt a könyvet és otthon, nyu-

galmas körülmények között válogathatnak és állíthatnak össze olvasótervet maguknak a következő hónapokra.

Reméljük, hogy ennek a könyvtári alapkatalógusnak a 30.000 példánya a legközelebbi időben elfogy és kezdeményezésünk példamutató lesz a többi közművelődési könyvtárnak is.

A szerkesztési elvekhez szeretnénk egy gondolatot adni. A következő kiadásnál, ha szerényebb mértékben is, mint a katalógusban, de feltétlenül ki kell építeni az utalások rendszerét. Így nem torzulnak el az arányok úgy, hogy például Fasizmus - nemzeti szocializmus c. alatt csak Gábor Andor egy kötete található, mert a többi könyv a 3 K 5 és 323-as szakokba került, vagy hogy például Afrika földrajza cím után csak egy Egyiptomról szóló könyv áll, mert a többi a 910-es szakban található.

/Marót/

. x .

A HÓNAP KÖNYVEI

Köves Tibor: Genftől New Yorkig. Bp. Kossuth, 1960.
248 p.

A napló minden földrajzi utazásnál hasonlíthatatlanul hosszadalmasabb, izgalmasabb és veszedelmesebb ut eseményeit rögzíti. A nemzetközi küzdőtér kanyargós ösvényein felidézi az elmúlt öt esztendő történelemmé kristályosodott világpolitikai eseményeit, egészen a párizsi Elysée-palota tárgyalóterméig, a meghiusult kormányfői értekezlet reménybeli színhegyéig. Párizs után igyekszik választ találni a legizgatóbb kérdésre: merre tovább? Az utikönyv utolsó állomásán, az ENSz manhattani üvegpalotájában is erről faggatja a jelenkori történelem szereplőit.

Merre tovább? Merre tovább, a béke utvonalaán, amelynek járhatóságában, - sőt egyáltalán létezésében is - az ut kezdetén, sokan, nagyon sokan kételkedtek.

A világpolitikai utikalauz annál a történelmi dátumnál kezdi gombolyítani az események fonalát, amikor a béke erői keresztülvágják magukat a hidegháboru legveszedelmesebb korszakán és továbbra is heroikus küzdelmet folytatnak, hogy a háborus erők megmegújuló támadásait visszaverjék.

A képes krónika első bejegyzése 1955 nyarának reményteljes napjait, a genfi szellem születését rögzíti meg. A nemzetközi horizont e genfi rövidéletű derülése után a hidegháborus erők, az "erőpolitika"

vakvágányán futó nyugati diplomácia, súlyos háborus válságot idézett elő. Ennek gyümölcse volt a magyarországi ellenforradalom, a szuezi kaland, az indonéz puccskísérlet, a libanoni intervenció, az iraki forradalom eltiprásának kísérlete.

A szocialista tábor, a békés egymás mellett élés összefogott ereje azonban minden esetben elegendőnek bizonyult az imperializmus kalandor irányzatának megfékezésére. Minőségileg új tényező, új erő jelent meg a nemzetközi küzdőtéren. Ennek hatását tanulmányozva ma már mindenki megértheti, hogy a háborus szakadék szélén való nyaktörő egyensúlyozás "szerencsés" kimenetele nem a vak, véletlennek köszönhető, hanem a nemzetközi békemozgalom erejének.

Az erőpolitika megméretett és könnyűnek találtott.

A szovjet szputnyikok lángbetűkkel irták az égre ezt az ítéletet. A szocializmus tudományos-technikai - és nem utolsósorban katonai - fölénye végül is tárgyaló asztal mellé parancsolták mindazokat, akik a tegnap vagy tegnapelőtt még "vörös áfiumnak" minősítették a békés egymásmellett élés gondolatát. Sajnálatos, hogy a légi kalózkodás politikája annak idején megsemmisítette a kormányfői értekezlet feltételeit.

A napló lapjain megelevenedik a szovjet diplomácia békeoffenzívájának minden fontos mozzanata, köztük Hruscsov elvtárs öt világrész husz országában megtett 200.000 km-es békenagyköveti utazása.

Ez a békepolitika Genftől - Párizson át - New Yorkig vezetett. Ezen az uton továbbhaladva a béke erői legyőzik a háborut.

A rendkívül érdekes és szépkiállítású könyvet többszáz fénykép, térkép, ujság- és dokumentum fakszimile illusztrálja. Minden könyvtáros olvassa, nézze át és ajánlja a legszélesebb tömegeknek.

Csomor Tibor

x

Szabó Lőrinc Összegyűjtött versei. Bp. Magvető Kvk.
1960. 1253 p.

Egy izig-vérig modern, izgalmas költői életmű tárul az olvasó elé. Izgalmasak ezek a versek elsősorban azért, mert az 1920-as évek költői indulásától, a Föld, erdő, isten c. kötet expresszionista és a formavirtuozitást csillogtató verseitől történő nagy emberi-költői átalakulást mutatják, azt a fájdalmasan-nehéz tökéletesedési folyamatot, míg a költő a Tücsökzene versein át eljut a Huszonhat év döbbenetes-szép, tragikus erejű költeményeiig. Különös és különböző nagy áramlatok hatását tükröző filozófia, emelkedett pátosz, a valóság egyre sallangmentesebb, illúziók nélküli művészi képe, mindvégig szélesskálájú formaművészettel ötvözve - jellemzik elsősorban Szabó Lőrinc költészetét. Egy állandóan vivódó, évtize-

dek forrongó átmeneteiben vergődő szellem teljes kitárulkozását kísérhetjük nyomon, amikor az élet kis jelenségeiből, rezdüléseiből általános érvényű, egészet tükröző költemények születnek.

Kétségtelenül az utóbbi másfél évtized egyik legjelentősebb verseskönyve ez. Minden könyvtárunknak, minden versszerető olvasónak ajánljuk.

V.

o . o

KÖNYVTÁRUNK ARCKÉPCSARNOKÁBÓL VII.

Madzsar József

(1876 - 1941)

Orvosnak indult, fogorvos lett, 1905-ig a budapesti klinikán dolgozott, a fogászati röntgen egyik hazai uttörője, tanársegéd, tudományos reménység. - 1905-ben hátat fordít a stomatológiai kutatásnak, gyakorló fogorvos lesz. Szélesebb értelemben kezd tudományos kutatásba: a darwinizmus eszméinek hazai apostola, cikkeket, tanulmányokat ír a fejlődéstudományról, népszerűsítő előadásokat tart munkásoknak a haladó értelmiséget tömörítő Társadalomtudományi Társaság keretében. A radikális polgári és szocialista körök kitűnő folyóiratában, a Huszadik Században jelennek meg írásai. Az antialkoholista lapját szerkeszti, e mellett az oroszországi események vonják magukra figyelmét. Kropotkin főművét ő ülteti át magyarrá, Darwin főművének fordításában is résztvesz. Ekkoriban köt barátságot Szabó Ervinnel, Marx-Engels válogatásának kiadásában segít neki.

1912-ben kerül a fővárosi könyvtárba. 1912-1914 között maradandó értékű könyvtártudományi tanulmányokat ír, a legnevesebb hazai tudósok bevonásával szerkeszti meg az új típusú közművelődési könyvtárak anyagának összeállításához utmutatást nyújtó "Mintajegyzék" című reprezentatív bibliográfiát. A "Mintajegyzék" - határkő a magyar népkönyvtári mozgalom történetében: első olyan összeállítás, mely a művelődni vágyó tömeget nem gyámoltalan gyermekeknek, hanem felnőtteknek tekinti. Első olyan jegyzék, amely a "pártatlanságot" nem úgy értelmezte, hogy a könyvtárakból a haladó szellemű, a materialista szemléletű műveket ki kell rekeszteni.

Szabó Ervin megbízásából Madzsar szervezi meg 1912-1914 között az első budapesti kerületi könyvtárakat, ő nyitja meg 1913 december 27-én az Almásy-téri könyvtárat, mely sorrendben az első, számszerint a 2-es számú fiókkönyvtár.

Az első világháború idején a nemzetpusztító nyomor ellen veszi fel a harcot. Szociálhigiéniai tanulmányai iskolát teremtettek Magyarországon. Ő a magyarországi any- és csecsemővédelem megszervezője.

A háború utolsó szakába az illegális antimilitarista munkát irányító Szabó Ervinnek egyik legjobb segítőtársa. A könyvtár Károlyi /ma Ferenczy István/ utcai központja a katonaszökevények egyik menedékhelye: ő rejtegeti, menti őket az üldöző tábori csendőrségtől.

1918 októberében Szabó Ervin halála után mint az intézet aligazgatója, ő lesz a könyvtár vezetője, az "őszirózsás" forradalom győzelemre vitelében neki is vezető szerepe van. - A forradalmi kormány népjóléti minisztériumát szervezi meg.

A proletárforradalom idején a közegészségügy országos vezetője.

A fehér terror üldöz be veszi. Többször bebörtönözik. Madzsar előbb baloldali szociáldemokrata - a huszas évek végén már az illegális KMP tagja. Szemináriumokat tart, kiadja a hibái ellenére is uttörő szerepet betöltött "Társadalmi Lexikon"-t /emellett egy népszerű orvoslexikon szerkesztésében is résztvesz/. A harminc s évek elején szerkeszti a kommunisták elméleti folyóiratát, a régi Társadalmi Szemlét, közreműködik a Schönstein-féle marxista füzetek szerkesztésében, végül is a szakadatlan rendőri üldözések, bebörtönözések elől emigrációba kényszerül - előbb Csehszlovákiába, végül a Szovjetunióba. Az 1939-ben megindított magasszínvonalú irodalmi folyóirat, a moszkvai "Uj Hang" munkatársa életének utolsó éveiben.

A Szabó Ervin Könyvtár régi gárdájának egyik legkimagaslóbb alakja volt Madzsar József. Élete során sok mindenbe kezdett ez a rendkívüli képességekkel, szervezőkészséggel felruházott ember, forradalmár, de mindenütt maradókat alkotott. Művének csak kicsiny, de nem jelentéktelen értékű része az, amit mint könyvtáros a könyvtárért tett.

R.L.K.

A BUDAPESTI FŐVÁROSI TANÁCS V.B. Népművelési Osztálya 1960. november 18-án az alábbi levelet küldte Intézetünknek:

"Osztályunkhoz intézett javaslatukra válaszolva közöljük, hogy a Társadalmi Tanácsadó Testület létrehozásához hozzájárulunk. Moharos József osztályvezető."

A továbbiakban közöljük a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár kerületi könyvtárai és a központ mellett létrehozandó társadalmi tanácsokról szóló javaslatot:

I. Bevezető

A Párt és a Kormány kulturális politikájának fontos alapelve, hogy a kulturális intézmények - így a könyvtárak is - egyre hatásosabb nevelő tevékenységet fejtsenek ki, létesítsenek szoros kapcsolatot a lakosság különböző rétegeivel, tárják fel a dolgozók kulturális igényeit és nyerjék meg a társadalom legaktívabb erőit a művelődés lehetőségeinek és eredményeinek gazdagítására.

Kulturális politikánk érdeke, hogy az állami közművelődési könyvtárhálózatban végzett felvilágosító és kulturális nevelőmunka a párt, KISz és tömegszervezetek tevékenységével legszorosabb összhangban, állandó együttműködés során fejlődjön.

A Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottságának a könyvtárügy fejlesztésével kapcsolatban hozott legutóbbi határozata egyik legfontosabb feladatként jelöli meg a könyvtárak társadalmi bázisának növelését. Aláhuzza a könyvtárak mellett mindenütt létrehozandó társadalmi tanácsok szerepének jelentőségét, amelyek alkalmasak az öntevékeny művelődési mozgalom fejlesztésére, a politikai, tudományos, irodalmi és művészeti ismeretek széles körben való terjesztésére.

Eddigi kezdeményezéseink sikere és haszna igazolja az elv helyességét. Ugy véljük, társadalmi szükségesség, hogy a Szabó Ervin Könyvtár hálózatában, gondos és következetes szervezőmunkával, felépítsük a könyvtárak mellett működő társadalmi köröket, könyvtári tanácsokat.

II.

A könyvtári bizottságok, könyvtári tanácsok, könyvtári baráti körök a kerületi könyvtárak mellett.

1./ Néhány kerületi könyvtárunkban már kezdeményezések történtek társadalmi - elsősorban olvasókból verbuvált - aktívák létrehozására. A tapasztalatok azt bizonyítják, hogy ez növeli a könyvtárak társadalmi hatóerejét. Jellegük és funkciójuk szinte mindenütt ugyanaz: a legaktívabb olvasók, tömegszervezeti képviselők, írók, együttes akcióinak szervezése a könyvtár népszerűsítése, a kultúra terjesztése érdekében, a Párt és a Kormány művelődéspolitikájának szellemében. Tevékenységük során más-más gyakorlati tennivalók kerülnek előtérbe. Egyik helyen az olvasószervezés, a könyvekről kialakult vélemények felszínrehozása, másik helyen a könyvtár propagandamunkájában való tevékeny szervezési közreműködés, harmadik helyen a kulturális ellátottság növelésének gondja jelentkezik nagyobb hangsúllyal. Bizonyos, hogy az olvasókkal való bensőségebb kapcsolat kialakításában, a nevelőmunka lehetőségeinek kiterjesztésében, a szervezésben sok

segítséget adtak eddig is a könyvtárosoknak.

2./ Javasoljuk, hogy az eddigi tapasztalatok alapján - a szükségletnek és lehetőségeknek megfelelően - kétéves tervünk időszaka alatt a legtöbb kerületi könyvtárban szervezzük meg ezeket az aktívákat. Lehetőség szerint igyekezzünk a pártszervezetek, tömegszervezetek, és a kerületi tanácsok megfelelő képviselőinek bevonásával, a kerületben lakó írók, pedagógusok, művészek, szakemberek aktivizálásával akcióképességüket növelni.

3./ A kerületi könyvtárak mellett működő aktívák feladatai a következők:

- a./ Megvitatni a könyvtár éves programját és munkáját - tanácsokat és segítséget adni a munka színvonalasabb végzéséhez.
- b./ Segíteni a könyvtár kezdeményezéseinek sikeres megvalósításában
- c./ Közvetíteni az olvasók, a lakosság véleményét, igényeit a könyvtár működésével az olvasott könyvekkel kapcsolatban.
- d./ Közreműködni az író és olvasó-találkozók, népszerű előadások szervezésében.
- e./ Segíteni a gyermekek és fiatalok kulturális nevelésében.
- f./ A társadalmi segítség szervezett formában való megvalósítása a könyvtár lehetőségeinek növelése érdekében.

III.

Társadalmi tanácsadó testület a könyvtár központja mellett.

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár központjában és kerületi könyvtáraiban egyre szélesebben és hatásosabban kibontakozó kulturális nevelő- és propaganda tevékenység sürgetően veti fel, hogy munkánk segítőként megnyerjük a fővárosban élő tekintélyes írókat, művészeket, tudósokat, pedagógusokat, szakembereket. Tanácsaikkal, közvetlen feladataink végrehajtásában nyújtott konkrét segítségükkel, munkánk tartalma és minősége magasabb színvonalra emelkedett. Ugy érezzük, ma már nélkülözhetetlen ilyen társadalmi segítség igénybevétele.

1./ Az aktivahálózat összetétele és a tőlük várt társadalmi segítség.

Javasoljuk ezért, hogy szervezzük meg a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár központi aktivahálózatát /Társadalmi Tanácsadó Körét/. Nem valami külön hivatalos szerv, vagy fórum kialakítása a célunk, hanem magas szintű társadalmi aktiva létrehozása, amelynek tagjai /írók, művészek, tudósok, pedagógusok, szakemberek/ a könyvtár társadalomformáló, nevelőmunkájának tartalmát, módszereit, formáját segitenek gazdagabbá tenni. Természetesen mindenkitől a saját hivatásának, szakterületének, tudományágának megfelelő segítséget kérnénk.

a./ Az íróktól azt várnánk és kérnénk, hogy aktívan működjenek közre azokon a baráti találkozókon, felolvasó-esteken, amelyeket a kerületi könyvtárakban és a központban szervezünk. Könyvtárosainkkal közösen vitassák meg a mai magyar irodalom egy-egy fontos kérdését. Ismerjék meg és mondják el véleményüket könyvtárunk irodalomnépszerűsítő munkájáról, s adjanak tanácsokat fejlesztéséhez. Mondjanak véleményt bibliográfiáinkról, egyes bibliográfiák összeállításához adjanak tanácsot.

b./ A különböző művészeti ágak neves művelőit közreműködésre kérnénk: a színészeket, előadóművészeket irodalmi estjeinken, olvasó-író találkozóinkon, szavaló és felolvasó versenyek zsűrijében. A képzőművészeket központi kiállításaink /elsősorban művészeti jellegű/ tervezésében, a képzőművészet népszerűsítése kérdéseinek tisztázásában.

c./ A pedagógusok segítségére a könyvtárban folyó nevelőmunka elvi és gyakorlati megalapozásában szeretnénk támaszkodni. Jó lenne, ha részt vennének - néhány alkalommal - gyerekekkel és fiatalokkal folytatott beszélgetéseinken, a könyvtárakban szervezett világnézeti vitákon és szülői értekezleteken. Közreműködhetnének a szülők és az ifjuság számára készített bibliográfiáink előkészítésében. Segíthetnének az iskola, az uttörőmozgalom és a könyvtárak közötti gyümölcsöző kapcsolatok kiépítésében.

d./ A tudósokra és neves szakemberekre számítanánk a tudomány, az új technika népszerűsítése legfontosabb feladatainak és módszereinek kidolgozásában. A tudományt népszerűsítő, a tudományos világnézeti nevelést szolgáló kiállításaink, kiadványaink, akcióink előkészítésében és megvalósításában támaszkodnánk tanácsaikra és közreműködésükre.

2./ A tanácsadó testület összehívása, tagjai tevékeny közreműködésének megszervezése.

a./ A tanácsadó testületben való közreműködésre a könyvtár igazgatója levélben kérné fel nevezetteket, világosan feltárva, milyen jellegű támogatást kér tőlük a könyvtár. Akik erre pozitívan válaszolnak, meghívunk a könyvtár központjában tartandó baráti jellegű megbeszélésre. Ezen a megbeszélésen kell őket tájékoztatni könyvtárunk társadalmi-kulturális tevékenységéről és ezzel kapcsolatban a tanácsadó testület céljáról. Azokról a tennivalókról, amelyekben segítségükre számítunk.

b./ Ilyen "plenáris" jellegű összejövetelt minden évben egyszer kellene összehozni, amikor is mód nyílna kulturális tevékenységünk eredményeinek és ezekben a tanácsadó testület közreműködésének értékelésére. Egyébként - egy-egy tennivaló során - csak azokkal és akkor tartanánk kapcsolatot, akiknek közreműködése közvetlenül szükséges.

c./ A tanácsadó testület tagjai közreműködésének, segítő és tanácsadó munkájuk célszerű és körültekintő

megszervezésére az igazgató mellett háromtagu bizottságot kellene létrehozni a legérdekeltebb könyvtári területek képviselőiből.

o.o.o.o.o

KÖNYVTÁRI REKORD 1960-BAN

Az elmúlt hetek egyikén úgy hisszük, rekordot értünk el a késedelmesen visszahozott könyvek területén. A szociáldemokrata politikus és újságíró Bresztovszky Ernő 1908-ban elvitt egy könyvet az akkori Fővárosi Könyvtárból. Testvéröccse, Bresztovszky Ede most, 1960 novemberében jelentkezett és 1922-ben meghalt bátyja hagyatékából visszahozta a könyvet. Arra hivatkozott, hogy bátyja iratai között megtalálta Szabó Ervin 1908 szeptember 25-én /423/08 kt. sz. alatt! kelt személyesen írt felszólító levelét, amelyben kérte a könyvek visszaszolgáltatását. Az igazgatóság levelén köszönte meg, hogy 42 esztendő elmúltával eleget tett a felszólításnak.

Lám, lám, kár a felszólítások vagy perlések lassúságán bosszankodni. Előbb vagy utóbb eredményesek!

M.

A szerkesztésért és kiadásért Révész Ferenc igazgató felel.
Budapest, Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár sokszorosítása.
Szerkeszti és kiadja a Propaganda Osztály.